

Možné využití účtovacího stroje značky „ASKOTA“ pro některé práce štábu

Podplukovník Jiří Kavena

V příspěvku chci informovat čtenáře o možnosti použití účtovacího stroje ASCOTA, výrobku NDR, k výpočtům v tabulce přesunu a současněmu napsání potřebných vý-
tisků tabulky. Tento stroj je typickým účtovacím strojem, jehož zavedení by snížilo
pracnost různých evidenčních písemností nejméně o 20 až 50 %. Prakticky byl vyzkou-
šen např. při sestavování výkazů počtů. Tento výkaz byl zpracován nevyčvičenou ob-
sluhou za 1 hodinu. Normálně se zpracovává 4 až 5 hodin. Proti kalkulačním strojům
má tu výhodu, že jako produkt jeho práce přímo zhotovuje potřebnou tabulku nebo
formulář a že umožňuje psaní textu, jako normální psací stroj. Jeho nevýhodou je, že
neumí násobit anebo dělit. Je tedy nutno všechny vstupní údaje převádět na minuty
a výstupní údaje jsou rovněž v minutách. V poslední době se k tomuto stroji vyrábějí
přídavné násobiče, MM nebo TM 20, které mu umožní i násobení. Vlastní účtovací
stroj ASCOTA má tvar většího psacího stroje a váží asi 60 kg. Pro každý druh výpočtu
je nutno připravit zvláštní funkční pravitko, které je vlastně programem stroje.
Chce-li obsluha stroje přejít na jiný druh výpočtu, musí pravitko vyměnit. Výměna
pravitka trvá asi 15 vteřin. Vlastní obsluha stroje vyžaduje školení asi 3 neděle.
Program na pravitku musí nastavovat speciálně vyškolení mechanici. Pro každý druh
výpočtu musí být u stroje připraveno jedno pravitko.

Uvedu praktický příklad využití účtovacího stroje ASCOTA k výpočtu přesunu po-
chodového proudu dříve na jedné ose. Upozorňuji, že stroj je schopen vypočítat vlo-
žené údaje a to pouze pokud se sčítají a odečítají. Ostatní práce musí zpracovat pří-
slušník štábu.

Příklad vyplnění formuláře

Poř. číslo	Útvar			pzpr		24 msp		2 tp	
				mezera	délka	mezera	délka	mezera	délka
1	v km			0	2	10	25	5	20
2	v min			0	6	30	75	15	60
3	Čas průchodu VM			0					
	převod na hod.								
4	vzdálenost k dalšímu bodu na ose			čelo	záď	čelo	záď	čelo	záď
	v km	v min	název						
	a	b	c						
5	15	45	TLUČ- NÁ						
6	22	66	STARÉ						
				atd.					

Pro práci na tomto stroji je výhodné sestavit předem formulář, který vyplní příslušník operačního oddělení, který zpracovává plán přesunu. Před předáním formuláře obsluha stroje musí vyplnit údaje o sestavě proudu, délce jednotlivých proudů útvarů a mezer mezi nimi s převodem na minuty a minutové vzdálenosti mezi body na pochodové ose. Číslo formuláře s potřebnými výpočty a v potřebném počtu výtisků zhotoví obsluha stroje.

Obsluha stroje vloží do stroje potřebný počet formulářů (jako do psacího stroje) a přepíše strojem údaje, které napsal příslušník operačního oddělení. Dále vloží do stroje ovládací pravitko určené k výpočtu aritmetické řady. Pomocí tohoto pravitka vypočte průchod proudu divize výchozím bodem v minutách.

2	V min.	0	6	30	75	15	60	6	12
3	Čas průchodu VM	0	6	36	111	126	186	192	204

Tyto údaje může obsluha převést ihned pomocí tabulky na hodiny. Je-li však málo času, je výhodnější předat tabulku vypočtenou v minutách štábům útvarů, které si je převedou na hodiny.

Při převodu na hodiny by tabulka vypadala takto:

3	Čas průchodu VM	0	6	36	111	126	186	192	204
	Převod na hodiny	0	0,06	0,36	1,51	2,06	3,06	3,12	3,24

Výpočet průchodu proudu divize o 10 útvarech (čela a zádě) VM trvá asi 40 až 45 vteřin.

K výpočtu průchodu dalšími místy na ose používá obsluha buď téhož pravitka anebo jiného, které počítá, ve sloupcích. Další výpočet by vypadal takto:

3	Čas průchodu VM	0	6	36	111	126	186	192	204
	Vzdálenost k dalšímu bodu na ose	čelo	zádě	čelo	zádě	čelo	zádě	čelo	zádě
		45	45	45	45	45	45	45	45
	v km	v min	název						
	15	45	TLUČNÁ	45	51	81	156	171	231
			převod	0,45	0,51	1,21	2,36	2,51	3,41
								3,57	4,09

Výpočet průchodu divize o 10 útvarech jedním bodem (čela i zádě) trvá 35 vteřin.

Jak vidíme jsou výpočty velmi rychlé a přitom absolutně správné. Další výhodou je v tom, že výpočty provádí obsluha stroje a ne kvalifikovaný důstojník štábu, který může v této době zpracovávat např. plán pořádkové služby. Další výhodou je v tom, že není nutno přepisovat tabulky přesunu, ale že se na stroji nechá pořádkových kopií.

Je logické, že zavedení tohoto stroje jen pro výpočty přesunů by nebylo ekonomické. Jeho využití pro přesun by bylo jen druhořadé. Jeho hlavní určení by bylo pro tyl divize, kde by se plně uplatnil. Tyto stroje se mohou doplnit zařízením na děrování děrné pásky. Tzn., že veškeré výpočty i text převádějí do kódu, děrují pásku a tato

páska po vložení do automatického vysílače u dálkopisu Dalibor umožní vyslat všechny údaje štábu armády a to rychlostí 400 znaků za minutu.

Další využití tohoto stroje je např. při zpracování výkazů počtu. Stroj podle vloženého pravitka počítá určité sloupce jako např. sloupec důstojníci a praporčíci, poddůstojníci a mužstvo a pak vše dohromady. Rovněž počítá tyto údaje ve sloupci po útva-
rech.

	důst.	prap.	důst. a prap.	zákl. sl.		podd. a muž.	zálohy		podd. a muž. celkem	osoby celkem
				podd.	muž.		podd.	muž.		
1 msp	100	20	120	220	810	1030	20	50	1100	1220
3 tp	50	10	60	105	205	310	5	15	330	390
Celkem 150	30	180	325	1015	1340	25	65	1430	1610	

Poznámka. Podtržené údaje vypočítává stroj automaticky.

Při zapojení násobícího zařízení umožňuje např. tyto výpočty.

Útvar	Počet zbraní	pp na zbraň	Počet nábojů	Počet nábojů v truhlíku	Počet truhlíků
20 msp	600 sa vz 58	200 r	180 000	300	600

Váha 1 truh.	Váha všech truhlíků	Potřebný počet vozidel 3 t
20 kg	12 000 kg	4

Poznámka. Vstupní údaje byly vzaty jako početní příklad bez ohledu na skutečné počty a váhy.

Ukázal jsem jen na některé početní možnosti účtovacího stroje ASCOTA. Tento stroj byl zkoušen zamontovaný ve štábním autobuse V3S bez jakéhokoliv odpružení a těsnění proti prachu. V praxi by nutně vyžadoval zvláštní odpružení a zabezpečení obalem, který by zabránil vnikání prachu. K provozu vyžaduje proud o napětí 220 V. Je jedním z dostupných mechanizačních prostředků, které by značně zproduktivnily práci štábu.